



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm VI. Licet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

de schismaticis: Quare talis eligi non potest, aut promoueri. Sed Pontifex Romanus etiam cum his, qui à schismatico Episcopo ordinati sunt, dispensare potest, & interdum solet, ut constat ex cit. c. 2. & videre licet in tom. 3. Concil. Seuer. Binij in notis Concilij Lateran. sub Alexandro III. Papa, fol. 561. col. 2. Legi etiam possunt, quæ dicitur in Theol. moral. lib. 3. tract. 9. cap. 10. suspens. 2.

NOTANDVM IV. Si Archiepiscopus in schisma vel hæresin lapsus sit, amittit ius consecrandi Episcopos prouinciæ: & alij Coepiscopi seu Suffraganei Episcopi suppleant defectum eius, ut ex hoc c. apparet, & notat Ioann. Andr. h. c. n. 7. Abb. n. 5. Et uideri potest generalior doctrina, quomodo Suffraganei vicini Episcopi defectum Metropolitanam suppleant in Gl. c. 1. ver. Episcoporum, d. 100.

NOTANDVM V. Si Episcopus, vnâ cum Capitulo in schisma lapsus sit, perdit iura ecclesiæ suæ: Attamen secundum exercitium duntaxat, & non secundum habitum: quia plene recuperat, posteaquam ad Ecclesiæ redierit unitatem, ut hic apparet, in fine huius c. Veruntamen si priuatio iurium vel bonorum per sententiam, aut canonem siue legē illata sit, tum necessaria est Principis restitutio, ut colligitur ex c. vergentis no. de hæreticis, & l. vlt. Cod. de sententiam pãsis & restitutis: Etenim quod Vniuersitas si tota delinquat, iura sua perdat, docent Legistæ cum Gl. fin. in l. iubemus C. de SS. Ecclesijs, Glossa supra reg. 76. in 6. ver. delictum circa finem.

CAPITVLVM VI.

Licet.

PARAPHRASIS.

Alexander III. Papa in Concilio Lateranensi can. 1. decreuit, ut electus à duabus partibus Cardinalium eo ipso verus ac indubitatus Pontifex, absque vlla exceptione, existat, tamen si reliqui consentire nolint, vel in alium suffragia sua dixerint.

gant. Sin autem à tertia seu reliqua parte electus siue nominatus nomen Roman. Pontificis assumpserit, tam ipse, quam omnes ij, qui eum receperint, excommunicationem & suspensionem ab ordine ipso facto incurrant; quin & sacrâ Communionem, præterquam si in extremis constituti sint, priuari existant. Præterea constituit sub eisdem pœnis, ut electus à paucioribus quam duabus Cardinalium partibus, Papalem dignitatem non assumat; nisi aliorum etiam vota, ita ut duæ partes compleantur, accesserint. Id verò speciale esse debet in Roman. Pontificis electione, pristino iure vigorem suum retinente circa alias electiones, ut videlicet sufficiat, si pars maior & sanior eligentium consentiat: Nam si in his aliquod dubium postea emerferit, Superioris iudicio definiri poterit: quod non ita in Roman. Põtificis electione, cum in terris Superioriorem nullum habeat, fieri potest.

SUMMARIVM.

1. Electio Summi Pontificis ad Cardinales spectat.
2. Et si ea facta fuerit à duabus partibus Cardinalium, omnimodè ea rata haberi debet, ita ut nec vlla exceptione Excommunicationis, vel alterius censura oppugnari possit.
3. Reversentur tamen aliqui casus, in quibus electio Summi Pontificis ipso iure irrita est, & ut talis declarari potest.
4. Eligi debet ex Cardinalibus, si idoneus adsit; quod si tamen alium seu clericum seu laicum eligerent, valida foret electio.
5. Casu, quo à Concilio Generali Papa à Cardinalibus non canonicè electus declaretur, & reijciatur, electio alterius Pape non ad Concilium (nisi in casu necessitatis) pertineret, sed adhuc penes R. E. Cardinales permaneret.
6. Electio Pape, que ab initio propter defectum numeri eligentium inualida fuit, conualescit per suffragia, quæ postea accedunt. In alijs Pralatorum electione.

lectionibus alia electio inchoari debet.

7. *Facta electione canonica Summi Pontificis, omnis ei potestas super Ecclesiam à Christo Domino confertur, ita ut alia confirmatione non indigeat.*

NOTANDVM I. Electio Summi Pontificis ad Roman. Ecclesie Cardinales spectat. Ita sumitur ex hoc c. & c. 3. eod. in 6. Et est id conforme primæ ecclesiarum institutioni: Nam electio Prælati ad Clerum, seu clericorum Collegium spectat, c. 1. hoc tit. Cardinales autem pars præcipua sunt cleri Romani, ipsiq; Ecclesie Romanæ Capitulum repræsentant: Ergo ad Cardinales electio spectat Romani Pontificis; qui & ipse S. Petri Principis Apostolorum successor est, teste S. Cypriano lib. 1. epist. 3. ad Cornelium Papam. S. Hieronymo in epist. ad Damasum, & Concil Chalcedon. act. 3. in relatione ad Leonem I. Papam.

Olim verò etiam populi testimonium, ac postulatio seu nominatio requirebatur, uti supra dixi in c. 1. & docet Azor tom. 2. lib. 4. c. 2. q. 2. Atque habetur in Concil. Romano sub Ioann. IX. tom. 3. Concil. §, *Quia sancta. Quare mirum videri non debet, etiam Imperatoris Legatos electioni interfuisse; non tantum ut cum reliquo populo boni Pontificis electionem à clero Romano impetrarent, sed etiam ut violentias, ac turbationes, quæ oriri possent, auctoritate suâ impedirent, sicuti in eodem Concilio legi potest. Id verò ius à Iustiniano, Mauritio, alijsque Imperatoribus quibusdam male vsurpatum fuit, ut electum Roman. Pontificem inthronizare non liceret, nisi prius approbatio & confirmatio Imperatoria accessisset. Quæ ipsa res interdum schismatis occasionem præbuit: Quamobrem Nicolaus IV. Adrianus II. & alij Pontifices, etiam consentientibus Imperatoribus, absum illum sustulerunt, & Roman. Pontificis electionem clero liberam fecerunt, uti videre licet in c. cum Adrianus 29. & pluribus seq. d. 63. Quandoquidem etiam olim ante Iustiniani Imperatoris tempora, liberam clericis Romanum Pontificem eli-*

gendi potestatem fecisse; neque Imperatores, aut Reges auctoritatem suam interposuisse, eruditè ostendit Roman. Ecclesie defensor contra Henrici IV. Imperatoris Advocatum, in Concilio congregato in Osbornio Germaniæ loco contra Cadaloum Pleudopapam, tom. 3. Concil. p. 2. Seuer. Binij fol. 238.

NOTANDVM II. Speciale id est in Romani Pontificis electione, quòd, si ea facta fuerit à duabus Cardinalium ad electionem convenientium partibus, omnimodè rata censeri debeat; ita ut neque per obiectionem excommunicationis, alteriusve censuræ, quantumvis apparentis in ipso electo, oppugnari possit, uti hic notat Gl. ver. exceptione: Sed neque per exceptionem excommunicationis, alteriusve censuræ cuiuscumq; in Electoribus apparentis, uti decretum est in Clem. Ne Romani, §. Cæterum, hoc tit. & videri potest Azor tom. 2. lib. 4. cap. 5. q. 7. Suarez de censur. disp. 14. sect. 2. n. 19. ubi ait; validam fore electionem Papæ, tametsi ponamus tam electum, quam Cardinales eligentes in excommunicatione existere.

Sunt verò aliqui casus, in quibus Romani Pontificis electio ipso iure irrita est; atque ut talis declarari potest. Primus. Si electus in notoria hæresi existat, uti docet Gl. recepta cit. ver. exceptione, Abb. hic n. 10. & 11. Azor cit. q. 7. §. Ergo quæstionis; & colligitur ex Bulla Iulij II. cuius initium *Cum tam diuino*, in Concil. Lateran. sess. 5. Si enim accidat, Papam hæreticum manifestum fieri, coram Concilio accusari poterit, ut deponatur, iuxta c. si Papa 6. d. 40 (quamvis id Deum nunquam permissurum esse, præ creditur) Ergo multo magis si accidat, manifestum hæreticum eligi, talis electio oppugnari, & irrita declarari potest. Quia secundum ius diuinum, hæreticus non est Ecclesie membrum; consequenter nec Caput Ecclesie esse potest. Videri possunt quæ docui lib. 2. Theol. moral. tr. 1. cap. 7. assert. 2.

Secundus. Si electus in Pontificem, ob alium defectum, spectato iure diuino, aut naturali, inhabilis sit; videl. si sit infans, amens, mulier: quia talia impedimenta iure cano.

canonico tolli, aut suppleri non possunt, prout bene hęc declarat Abb. cit. n. 11.

Tertius. Si Pontifex simoniacę electus sit, oppugnari & reijci potest electio, tanquā ipso iure irrita, vti habetur in cit. Bulla Iulij II. & colligitur ex c. si quis pecunia 9. d. 79. & tradit Azor cit. lib. 4. cap. 5. §. Deinde quæres.

Quartus. Si electio Pontificis facta sit per metum grauem & iniustum, irrita censi debet, vti constat ex Concil. Constantiensis sess. 39. & docet Azor cit. lib. 4. cap. 2. q. 6. & cap. 5. q. 7. §. Si demum, vbi rectę ex Baldo admonet, talem metum interuenisse, ostendi debere: Neque licet Cardinalibus, vt in suprā dicta sess. habetur, ad aliam electionem procedere, nisi prius conuocato Concilio generali de nullitate electionis cognoscatur: pręterquam si electus ipsemet electioni suę renunciet. Quod quidem in hoc casu facere tenetur, si sciat electionem per metum grauem & iniustum, à quacunque persona illatam, peractam fuisse: quandoquidem ea ipso iure irrita est: alioquin enim ab Ecclesia rescindi nunquam posset.

Necessę autem est, ad electionem ex hac causa impugnamdam, vt metus iniuste incussus sit ad certam personam eligendam, sicuti hęc Abb. tradit n. 12. & c. cum terra n. 3. hoc tit. & colligitur ex c. 3. §. Cęterum, eod. tit. in 6. vbi etiam ratio insinuat: quia si vnus certus eligi debeat, vitiatu substantia electionis, in eo consistens, vt electio ex pluribus fiat, eligentium arbitrio. Sin autem Electores Cardinales iniuste cogantur ad eligendum vnum ex pluribus determinatis personis, aut certo personarum genere, substantia electionis, absolute loquendo, consistit: nec iure canonico talis electio infirmata reperitur: consequenter valida censi debet.

Quintus. Si obijciatur, quod eligentes ius eligendi non habuerint, quia non sunt S. R. E. Cardinales: Tunc enim destruitur fundamentum electionis; si ostendatur eam provenisse ab ijs, qui tali potestate carebant; dummodò defectus, qui obijciatur, occultus non sit. Atque ita docet Azor cit. c. 5. q. 7. §.

Quæres insuper, post Abb. hęc n. 10. & 11. vbi allegat doctrinam Gl. notabilem in Clem. vn. ver. non obstante, de sequestr. possess. & fructuum; Etsi per constitutionem inhibeat, ne contra latam sententiam nullitas obijci possit; nihilominus obijci posse defectum iurisdictionis, seu sententiam à non iudice prolatam esse: Quia constitutio prohibens exceptionem contra sententiam, supponit sententiam esse: non est autem sententia, quę ab eo lata est, qui iurisdictione caret. Ita etiam sacri canones ad formam & substantiam electionis Pontificię requirunt, vt à Cardinalibus, & tanto eorum numero peracta sit: Locus itaque est exceptioni, per quam substantia hęc & fundamentum euertitur.

Ex dictis colligitur; Tametsi Cardinales vnum ex Corpore seu Collegio suo eligere debeant, si idoneus adsit, vti constat ex c. 1. d. 23. c. 3. & 4. d. 79. si tamen alium, seu clericum seu laicum, eligerent, valida censi electio deberet: Propterea quod ea ob nullam inhabilitatem ex iure positiuo prouenientem infirmetur, nisi infirmatio in iure canonico expressa sit. Atque ita ex communi docet Azor cit. cap. 5. §. Cęterum.

Obijciatur autem I. Summus Pontifex nõ ligatur ecclesiasticis legibus, quatenus pœnales, aut irritantes sunt; Ergo non potuit in Concilijs constitui, vt electio Romani Pontificis facta v. g. per simoniam aut metum grauem & iniustum, irrita esset. Responderetur, neg. conseq. Quia licet Pontifices, aut Concilia generalia non possint eiusmodi leges imponere Pontificibus successoribus, si verè & legitime electi sint; cum par in parem non habeat imperium, cap. innotuit 20. hoc tit. possunt tamen electionis formam substantialem præscribere, siue conditiones, sine quibus verus & legitimus Pontifex eligi, & constitui non possit.

Obijciatur II. Si electio Pontificis ob defectum aliquem vitari, & corruiere potest, sequi videtur, non esse certum, an Ecclesia verum Pontificem ac Pastorem habeat. Respondeo: Vel defectus eiusmodi coram Ecclesia manifestus est; vel non manifestus, sed

occul-

occultus: Si primum, nullum subesse potest periculum: quia Ecclesia talem Pontificem non acceptabit, sed palam reclamabit. Si secundum, quia ponimus v. g. hæreticum occultum ad Pontificatum assumi, licet is verè Caput Ecclesiæ non sit, tamen propter publicam ignorationem, Deus (qui in necessarijs non deest) supplebit defectum, ut omnia eius acta & decreta perinde valeant, & obligatoria sint, ac si verus Pontifex esset, argumentum eorum, quæ docent DD. ex l. Barbarius 3. ff. Offic. Prætorum. Neque permittet Deus, ut hæresin suam Ecclesiæ ex Cathedra proponat, qua de re latius egi in Theol. mor. lib. 2. tr. 1. cap. 7. assert. 3. Accedit, quod valde probabile sit, diuinâ prouidentia impediri, ne vnquam hæreticus, aut simili substantiali occulto defectu laborans, in Pontificem eligatur.

5 **QVÆSTIO** est: Si accidat, ut congregato Concilio generali, Papa à Cardinalibus non canonicè electus declaretur, ac rejiciatur, vtrum ad Concilium tunc pertineat alium Pastorem Ecclesiæ providere? Resp. cum Azor cit. tom. 2. lib. 4. cap. 2. q. 14. Etiam in hoc casu electionem penes R. E. Cardinales permanere: Cùm enim ea eligendi potestas à Summis Pontificibus, approbantibus etiam generalibus Concilijs, collata & confirmata sit, non potest ea absque iure expresso, & absque necessitatis causa, eisdem auferri. Necessitas autem pro ea vice auferendi Cardinalibus eligendi facultatem, esse posset, si v. g. ad schisma tollendum, cui plerique Cardinales fauerent, expediens esset, electionem à Concilio generali fieri, secundum Azor cit. loco.

6 **NOTANDVM III.** Speciale id quoque est in Roman. Pontificis electione, quod quæ ab initio propter defectum numeri eligentium inualida fuit, conualescit per suffragia, quæ postea accedunt. At verò in alijs Prælatorum electionibus necessarium est, aliam electionem inchoari, vti colligitur ex c. auditis 29. hoc tit.

Sciendum verò insuper est, quod Gregorius XV. Pontifex nouam Constitutionem de forma Roman. Pontificem eligendi edi-

dit, in cuius obseruationem Cardinales XL iurasse, testatur Ioann. Malderus 1. 2. q. 95. a. 1. non longè à fine.

NOTANDVM IV. Factâ electione canonica Romani & vniuersalis Episcopi, omnis ei potestas super Ecclesiam à Christo Domino confertur, ut proinde aliâ confirmatione non indigeat, prout etiam indicatur in c. 1. n. 23. & c. nouit 13. vbi Innocentius III. dixit: *Potestas nostra non est ex homine, sed ex Deo, & explicauit hanc rem in Theol. moral. lib. 1. tr. 4. cap. 6. n. 6.* Nihilominus consuetudo obtinet, ut Romanus Pontifex post electionem consecratur & coronetur: Et antequam id peractum est, in Bullis non se absolutè Episcopum appellat, sed electum Episcopum: Neque id tempus, quod ante coronationem est, Apostolatus sui vocat, sed *suscepti Apostolatus officij*, vti videre licet in Gl. in reg. iuris super *data*, ver. Pontificatus.

CAPITVLVM VII.

Cùm in cunctis.

PARAPHRASIS.

Cùm in omnibus promouendis ad sacros Ordines, & ministeria ecclesiastica de his tribus inquirendum sit, ætate, morum grauitate, & literarum scientia, multò magis huiusmodi inquisitio fieri debet in Episcopo; quippe qui ad aliorum curam positus, in se ipso ostendere debeat, qualiter alios in Domo Dei oporteat conuersari. Ideo, ne quod ob temporum necessitate, secùs interdum actum fuit, in exemplum à posteris trahatur, Alexander III. in Concilio Lateranensi cap. 3. decernit, ut nullus in Episcopum eligatur, nisi qui xxx. ætatis annum exegerit, & de legitimo matrimonio natus sit, qui etiam vitæ & scientiâ commendabilis demonstratur.

SVMMARYM.

1. Circa promouendos ad sacra ministeria, præsertim Episcopos, tria inquirent debent.